

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Quarta obiectio. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

loquens cum Hieronymo, ad quem scribebat, *Nec te, mi frater, sentire aliquid aliter existimo, prorsus, inquam, non te arbitror sic legi tuos libros velle, tanquam Prophetarum, vel Apostolorum, de quorum scriptis, quod omni errore careant, dubitare nefarium est.*

Verum enimvero videas aliquos, qui data opera S. Thomæ doctrinam refellere nituntur, & tunc demum gloriosum aliquid fecisse arbitrantur, cum aliquid contra ipsius sententiam, quam Theologi merito suspicere debent, pronunciauerint. Hi sane non leui reprehensione digni sunt: & eos veritatis cognoscendæ viam sibi ipsis præcludere, dubium non est.

Docent igitur prædicti Thomistæ ea animi puritate, & recto veritatis desiderio res dubias, & probabiles, quæ ad nostræ fidei dogmata non pertinent, à Theologo tractari debere, ut etiam auctoritati Beati Thomæ multum sit deferendum, ratio tamen maturè excogitata, si quando inueniri contingat, primum locum habeat. In hisce namque rebus non solum auctoritatis in disputando, sed etiam rationis momenta querenda sunt. Quintam etiam ut ait Cicero, obesse solet interdum ijs, qui discere volunt auctoritas eorum, qui se docere profitentur; desunt enim suum iudicium adhibere, id verò solum ratum habent, quod ab eo, quem habent magistrum iudicatum vident. In his tamen non temerè, sed maturo consilio, & post multum temporis, nec Scholasticorum reiecta auctoritate procedendum est. Quod igitur multi Theologi in questionibus tractandis non rectè se gerant, non Theologiæ (ut dixi) sed ipsorum vitium est. Ob id ergo ipsa Theologia contemni non debet.

CAPUT V.

Tertia obiectio.

8. Tertium propter quod Theologia Scholastica apud nonnullos offendit, est stylus, & incultus loquendi modus, sermo demissus, & vulgaris, barbaris & solacisimis refertus. Hi sunt Rhetoricæ, & Eloquentiæ additi, qui magis verbis, quam rebus delectantur, qui rerum naturas, & proprietates inuestigare, difficultates enodare negligunt; quibus ipsum Scholasticum nomen iniuriam est. In quo sane sui Ciceronis, quem ut oraculum in arte dicendi venerantur, doctrinam minime sequuntur. Is enim in lib. de Finibus malorum, & bonorum mentionem faciens Epicuri, inquit: *Oratio me istius philosophandi non offendit: nam & complectitur verbum, quod vult, & dicit plane quod intelligam; & tamen à philosopho, si asserit eloquentiam, non asperner, si non habeat, non admodum flagitem.* Vidimus sane nostra ætate viros insignes, vulgaris etiam linguæ imperitos, qui tamen summa rerum eruditione doctissimis quibusque admirationi erant. In Scholasticis ergo scriptoribus, non tam linguæ puritas, quam doctrina exquirenda est. Sunt porro vocabula quædam, quibus Scholastici frequenter vtiuntur, quæ licet barbara sint, quia tamen facilius exprimentur, quod circumloquendo vix posset explicari, merito ab ipsis Theologis etiam politi sermonis, ut propria artis viurpant debent. Semper enim licuit (ut ait Tullius) & iam inde ab initio id sibi iuris vendicarunt disciplinarum auctores, ut, quo sua commodius traderent, voces quasdam sibi proprias, & peculiare excogitarent. Denique vitio, & iniuriæ temporum potius hæc Scholasticorum bar-

baries, & imperitia loquendi, quam ipsi sacræ doctrinæ tribuenda est. Hæc enim, si puriori sermone tractetur, non ideo vim suam, & eruditionem amittet.

Cæterum res, quæ in ea tractantur, & modus disputationis, quo veritas examinari debet, multam verborum copiam, nimiam eloquentiam, & oratorium stylum non exposcit: sed verba pauca, quæ ad explicandum difficultatis nodum sufficiant; stylum humilem, planum & breuem, qui tamen obscuritatis causa non sit; sed disputationi magis accommodatus. Cum ergo hæc ita sint, etiam si Theologi antiqui, & recentiorum nonnulli barbarè, & inconcinne scripserint, non propterea Theologia ipsa iniuriis, nedum pernicioli cense-
9. *Theologi sty- lus qualis esse debeat.*

CAPUT VI.

Quarta obiectio.

10. Quarto, humaniorum literarum studiosi Theologiam nostram iugillant, quod in ea curiosæ quam plurimæ quæstiones disputentur, quæ contra nostræ salutis dispendium poterant omnino prætermitti. Huiusmodi (inquiunt) est, quo distinguantur Pater, & Filius ab Spiritu sancto; an eodem videlicet quo constituuntur; quod nihil ad pietatem pertinere videtur.

Sed quamvis verum sit, plures à Scholasticis recentioribus, & antiquis tractari quæstiones, quæ magni momenti non sunt, vel ad dogmata fidei explicanda, vel ad conclusiones Theologicas inde deducendas, plures etiam, quæ difficultatem videntur habere communem cum philosophis, solum mutata materia: qualis est illa; quid nam sit prius ex parte efficientis, infusio gratiæ, vel expulsio peccati: quid verò ex parte passi, ut 1.2. q. 113. art. 8. videbimus; illa tamen de relatione, qua Pater, & Filius ab Spiritu sancto distinguuntur, maxime utilis est. Ut enim infra notabimus, disputatione 147. dum diligenter examinatur, an si Spiritus sanctus non procederet à Filio, distinguere ab eo, in qua etiam quæstione controuertitur, quo nam Pater, & Filius ab Spiritu sancto re ipsa distinguantur; optimum aduersus Græcos sumitur argumentum, qui contra fidei dogmā affirmant, Spiritum sanctum à Filio non procedere.

Fateor quæstionem illam de ordine infusionis gratiæ, & expulsionis peccati, & nonnullas alias, vere esse communes cum physicis, mutata solum materia, quasdam etiam parum ad pietatem pertinere; sed hoc non satis est, ut Theologiam scholasticam tanquam inutilem explodamus: sicut etiam nec multitudine articulorum, & quæstionum, quam alij immerito reprehendunt: nam si hoc vitium est, facile irrepere potuit nimia curiositate Doctorum; profunt nihilominus multa ex his curiosis quæstionibus, ad acuenda ingenia. Quinimo ex illa de infusione gratiæ, aliquod fidei dogma suo loco non parum elucidabitur; quod dum fit, non debet quæstio aliqua curiosa, vel inutilis iudicari; ea ergo saltem Theologia, quæ pure, & sincere Theologicas quæstiones examinat, imò etiam philosophicas, quæ ad theologicas veritates conducere possunt, non est exhibenda, & irridenda; valeant ergo hi Rhetores, & humaniorum literarum nimium studiosi: nos verò disputationes nostras ordine, quem diximus, persequamur.

ARTI-

ARTICVLVS II.

Virum sacra doctrina sit scientia.

2.
3. dist. 33. q. 1.
art. 2. q. 4.
Et 1. Sent.
Pr. lart. 3.
q. 1. Et veri.
q. 4. art. 9.
3. Et B. etri.
q. 2. art. 2.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod sacra doctrina non sit scientia. Omnis enim scientia procedit ex principiis per se notis: sed sacra doctrina procedit ex articulis fidei, qui non sunt per se noti, cum non ab omnibus concedantur: non enim omnium est fides, ut dicitur 2. Thessalon. 3. Non igitur sacra doctrina est scientia.

2. Præterea. Scientia non est singularium; sed sacra doctrina tractat de singularibus, puta de gestis Abraham, Isaac & Jacob, & similibus: ergo sacra doctrina non est scientia.

Lib. 14. c. 1. à medio 1000 3.

Sed contra est, quod Augustinus dicit 14. de Trinit. Huic scientie attribuitur illud tantummodo, quo fides saluberrima gignitur, nutritur, defenditur, roboratur. Hoc autem ad nullam scientiam pertinet, nisi ad sacram doctrinam: ergo sacra doctrina est scientia.

10. Respondeo dicendum, sacram doctrinam esse scientiam. Sed sciendum est, quod duplex est scientiarum genus. Quædam enim sunt, quæ procedunt ex principiis notis lumine naturali intellectus, sicut Arithmetica, Geometria, & huiusmodi. Quædam verò sunt, quæ procedunt ex principiis notis lumine superioris scientiæ: sicut perspectiua procedit ex principiis notificatis per Geometriam, & Musica ex principiis per Arithmeticam notis. Et hoc modo sacra doctrina est scientia, quia procedit ex principiis notis lumine superioris scientiæ, quæ scilicet est scientia Dei, & Beatorum. Vnde sicut Musicus credit principia tradita sibi ab Arithmetico, ita doctrina sacra credit principia reuelata sibi à Deo.

In eod. art.

Ad primum ergo dicendum, quod principia cuiuslibet scientiæ, vel sunt nota per se, vel reducantur ad notitiam superioris scientiæ: & talia sunt principia sacre doctrinæ: ut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod singularia traduntur in sacra doctrina, non quia de eis principaliter tractetur, sed introducantur, tum in exemplum vitæ, sicut in scientiis moralibus; tum etiam ad declarandum auctoritatem virorum, per quos ad nos reuelatio diuina processit, super quam fundatur sacra Scriptura, seu doctrina.

Conclusio articuli, *Theologia nostra, seu sacra doctrina est scientia.* Probat Sanctus Thomas, quia ea, quæ procedit ex principiis notis lumine scientiæ superioris, vere potest dici scientia: sed Theologia nostra procedit ex principiis notis lumine

ARTIC. II.

Beatorum, quod est superioris scientiæ, ergo vere scientia dici potest.

DISPUTATIO IV.

An Theologia sit vere & proprie scientia.

Status controuersie, cap. 1.
Opinio Francisci de Marchia, cap. 2.
Quid sentierit Henricus, cap. 3.
Sententia Caietani, cap. 4.
Opinio Alberti, & Thomistarum, cap. 5.
Theologiam viatorum non esse propriam scientiam, auctoritate probatur, cap. 6.
Ratio, quæ ab aliis hæc opinio probari solet, cap. 7.
Optima ratio postrema sententia, cap. 8.
Respondetur argumentis aduersariorum, cap. 9.

CAPVT I.

Status controuersie.

Difficultates, quæ tractari solent in hoc articulo, non tam ad Theologum, quam ad logicum spectare videntur, huius enim proprium munus est tradere instrumenta, vel modum sciendi, & demonstrandi, idcirco ipse ex professo tractat de natura, & proprietate scientiæ, & demonstrationis, quæ est proprium instrumentum sciendi, imo huc præcipue spectat tota logica doctrina, nempe ut tradat modum construendi demonstrationem. Logici quidem non signat, nec determinat hanc, vel illam materiam, sed formam describit, quæ cuiuslibet materiæ possit accommodari, & in ea assensum scientiæ gignere, sicut architectus, qui in vili aliqua re format ideam domus ædificandæ, ex qua in pretiosiori materia, alia exprimitur. Tractare ergo, an Theologia sit scientia, ad logicum proprie pertinebat, qui cognita natura, & qualitate principiorum, quæ Theologus assumit, videlicet, qualiter ei nota sint, & perspecta forma syllogismi, quo ex illis colligit conclusiones, facile definire possit, an sit propriæ scientiæ, & veræ scientiæ instrumenta habeat. Verum quia aliquid etiam in his questionibus in disputationem veniet, quod ad Theologum spectat, & ne statim in principio difficultates effugere videamur, ea, quæ ab aliis Theologis in hoc articulo disputata sunt, examinare decreuimus.

Est igitur difficultas, Num Theologia sit vere, & proprie scientia. Theologiæ autem nomine non intelligimus quamcunque de Deo notitiam, sicut enim & fides dici posset Theologia. Neque ea intelligitur, (inquit Durandus) qua quis nouit, quæ traduntur in sacra Scriptura, explicare, & defendere, sicut videtur vltimasse Augustinus 14. August. de Trinit. cap. 1. Sed nomine Theologiæ significamus scientiam, qua quis ex principiis in Scriptura reuelatis, vel Conciliorum auctoritate, aut Ecclesiæ traditione firmatis, & creditis, infert alias veritates, & conclusiones, per euidentem consequentiam. Quo pacto magis communiter capitur Theologia, ut fateatur Durandus, quæst. 1. Prolog. num. 8. sed non tam verè, inquit ille, id quod quæ ratione rectè dici possit, non video. Quinimo hæc videtur eadem cum ea, de qua loquitur Augustinus eo loco: qui enim defendit principia nostræ fidei contra hereticos, debet hoc ipso ex principiis fidei optime deducere conclusiones ut contra Apollinaritas, qui negant in Christo humanam voluntatem, colligere debet hoc modo: In Christo fuit vera humanitas, sed humanitas prædicta